

Stockholm 13 november 2020

Remissvar: Kommuner som utförare av tjänster åt Arbetsförmedlingen – en analys av de rättsliga förutsättningarna, SOU 2020:41

Arbetsmarknadsdepartementet har gett Akademikerförbundet SSR möjlighet att, som direkt remissinstans, yttra sig över rubricerat betänkande.

Betänkandets förslag i korthet:

Utredningen ska enligt sina direktiv (dir. 2019:86) analysera och bedöma om det är tillåtet för kommuner att leverera arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen inom nuvarande regelverk, dvs. lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) eller lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

Det är enligt utredningens bedömning tillåtet för kommunerna att på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen vara leverantörer av arbetsmarknadspolitiska tjänster som upphandlats enligt LOU eller i valfrihetssystem enligt LOV inom sina egna befogenheter. Utredningen bedömer det också som tillåtet för Arbetsförmedlingen att direkttilldela en kommun ett kontrakt enligt LOU om tillhandahållandet av insatserna genom anlitande av leverantörer i konkurrens är otillräckligt. Arbetsförmedlingen har även möjlighet att ingå ett samarbete med en kommun för att uppnå gemensamma mål. I det samarbetet kan även ersättning till kommunen ingå.

Utredningen föreslår förändringar i Lagen om vissa kommunala befogenheter (2009:47), samt att Lagen om arbetslöshetsnämnd (1944:475) upphävs.

Våra kommentarer:

Akademikerförbundet SSR är för en statlig och sammanhållen arbetsmarknadspolitik. Därmed anser vi att en statlig arbetsmarknadsmyndighet – Arbetsförmedlingen – ska vara huvudansvarig för den nationella arbetsmarknadspolitiken. Vi anser också att det är avgörande att arbetsmarknadsåtgärderna är av hög kvalitet, likvärdiga och

Akademikerförbundet SSR
Box 128 00, 112 96 Stockholm
08-617 44 00
kansli@akademssr.se
www.akademssr.se

SSR Direkt
Frågor om anställning och arbetsliv
08-617 44 71
ssrdirekt@akademssr.se

Medlemsservice
Frågor om medlemskap och avgifter
08-617 44 70
medlem@akademssr.se

tillgängliga i hela landet. Detta ska ses i ljuset, inte bara av de stora nedskärningarna i statliga arbetsmarknadspolitik utan också, av att allt mer omfattande arbetsmarknadsåtgärder genomförs av kommuner, inte minst i närhet till deras social-, utbildnings- och etableringspolitik.

Även om vi anser att arbetsmarknadspolitiken bör vara statlig är det uppenbart att det finns stora fördelar för den statliga arbetsmarknadsmyndigheten att samverka med kommuner, inte minst för att de är huvudmän för grund- och gymnasieskola, Komvux och Yrkesvux. De är också stora arbetsgivare med förutsättningar att vara arbetsgivare och praktikgivare till arbetssökande.

Våra medlemmar, som arbetar såväl på Arbetsförmedlingen som på olika kommuners arbetsmarknadsenheter, vittnar om att arbetsmarknadsåtgärder fungerar bäst då Arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsmarknadsenheter har god samverkan och i dialog med den arbetssökande hittar individuellt anpassade arbetsmarknadsåtgärder som genom utbildning och annat för den arbetssökande närmare arbetsmarknaden och till en varaktig anställning.

Denna samverkan har lidit, under de senaste åren, på grund av de omfattande neddragningarna på det statliga arbetsmarknadsområdet. Nedlagda kontor kombinerat med minskande resurser i andra avseenden har lett till både färre åtgärder riktade till arbetssökande som sämre samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunernas arbetsmarknadsenheter.

Akademikerförbundet SSR anser att det är avgörande att denna samverkan återigen stärks. När kommunerna på grund av sitt huvudansvar för flera utbildningsformer samt som stor arbetsgivare har de bästa förutsättningarna att stödja en arbetssökande till utbildning, praktik eller arbete är det viktigt att sådan samverkan ska kunna ske och att inte lagar ska stå i vägen. Det är, inte minst, viktigt när den arbetssökande behöver lokal närvaro av en nationell arbetsmarknadsmyndighet och sådan inte finns. Då bör kommuner kunna vara leverantörer av arbetsmarknadstjänster. Så även när adekvata privata alternativ inom LOU och LOV saknas.

Därmed välkomnar vi att utredningen bedömer att Arbetsförmedlingen kan upphandla arbetsmarknadstjänster i enlighet med LOU även av kommuner och även direkttilldela när externa leverantörers tjänster är otillräckliga.

Vi anser att ersättningsmodellerna för LOV-baserade arbetsmarknadstjänster inte är utformade på ett sätt som ger fristående aktörer rätt incitament att ge de åtgärder som är bäst för individen på längre sikt, och som också har störst positiv samhällsekonomisk effekt. Vi anser inte heller att kontrollsystemen i dagsläget är utformade så att de kan säkerställa en hög kvalitet av arbetsmarknadstjänster för inköp inom ett valfrihetssystem (LOV).

Därmed anser vi att LOU-upphandlingar (inte minst i form av samarbete mellan upphandlade myndigheter som styrs av allmänintresset s.k. Hamburgsamarbete) och direkttilldelning, förutom olika typer av samverkansavtal mellan den nationella arbetsmarknadsmyndigheten och kommuner är att föredra. Dock tillstyrker vi att kommuner kan vara LOV-leverantörer.

Akademikerförbundet SSR anser att det är avgörande med en likvärdig arbetsmarknadspolitik i hela landet. Vi anser att det är svårt att uppnå med nuvarande nedskurna statliga arbetsmarknadspolitik och ersättningsmodeller inom LOV.

Det är dock avgörande att finansieringssystemen konstrueras så att de säkerställer att alla externa leverantörer, även kommuner, agerar med det enda syftet att förbättra den arbetssökandes arbetsmarknadsinträde, och att det inte finns några andra incitament som styr vilka åtgärder som erbjuds, tex egennyttan eller vinstintresse. Ett sådant finansieringssystem har vi ännu inte sett, och inte heller ett kontrollsystem som kan säkerställa det.

Men med tanke på nuvarande arbetsmarknadspolitiska läge är det av vikt att kommuner kan täcka upp vita fläckar när det saknas lokal närvaro av en nationell arbetsmarknadsmyndighet och även externa leverantörer. Dock ska betonas att olika kommuner har olika förutsättningar att täcka upp för ovanstående vita fläckar och att det på olika sätt måste beaktas i den framtida statliga arbetsmarknadspolitikens utformning.

Akademikerförbundet SSR tillstyrker utredningens samtliga förslag.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Ursula Berge
Samhällspolitisk chef